BÖYÜK ÖMRÜN YOLLARI

Çağdaş dövrümüzün ictimai fikir tarixində tanınmış elm xadimi, kimyaçı alim, ixtiraçı, kimya elmləri doktoru, professor, Nyu-York Elmlər Akademiyasının üzvü, neft-kimya və incə üzvi sintez sahəsində tanınmış alim və ictimai xadim, ölkəmizdə, eləcə də dünyada qadın hərəkatının öncüllərindən olan, Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə ilk müvəkkili (Ombudsman) Elmira Teymur qızı Süleymanovanın özünəməxsus yeri vardır. Bu təqdimatın, eləcə də ümumiləşdirilmiş fikrin arxasında onun geniş əhatəli elmi, ictimai fəaliyyəti—elmi axtarışlar, qadınların və uşaqların problemlərinin həlli, insan hüquqlarının qorunması yolunda apardığı ideoloji mübarizələr, humanizmi, xeyirxahlığı, insana qayğısı, milli-bəşəri dəyərlərin qorunması və yaşadılmasına vətəndaşlıq mövqeyindən doğan xidmətlər dayanır. Bütün bunlar Elmira xanımın ömrünün səhifələrinə solmayan nəqşlər kimi həkk olunub. Onun həyat salnaməsi ümumən vətənə, xalqa şərəflə, vicdanla xidmət etməsi böyük təcrübəyə, biliyə əsaslandığından, gəncliyimizə örnək olduğundan ictimai həyatımızda həmişə maraq doğurur.

Burda bir qədər yaxın keçmişə qayıdaraq cəmiyyətdə qadınların rolu və bütün sahələrdə inkişafı ilə bağlı dövlətimiz tərəfindən atılan mühüm addımlara nəzər salmaq bir zərurət kimi qarşıya çıxır. Məlumdur ki, ümummilli lider Heydər Əliyev respublikada dövlətçiliyin möhkəmlənməsində rolu olan qadınlarımızın ictimai-siyasi həyatda fəaliyyətinin genişləndiyini nəzərə alaraq, 1998-ci il yanvarın 14-də “Azərbaycan qadınlarının rolunun artırılmasına dair tədbirlər haqqında” fərman imzaladı. Azərbaycanda bir çox qeyri-hökumət təşkilatlarının, cəmiyyətlərin, birliklərin yaranması da həmin fərmandan irəli gələn fəaliyyət sahəsinin canlanması, müstəqil dövlətimizin inkişafına çalışmaların aydın göstəricisi idi. Artıq Elmira Süleymanova böyük təşkilatçılıq qabiliyyətinə malik olan Lider qadın kimi tanınırdı. Bu fikri ifadə edərkən ölkəmiz üçün çox əhəmiyyətli, qürurverici hadisəni, Hollandiyanın Haaqa şəhərində 1999-cu ildə keçirilmiş II Umumdünya Sülh Konqresini xatırlatmağı da vacib sanırıq. Sənədlərdən və haqqında toplamış materiallardan da məlum olur ki, adı çəkilən konqresdə Azərbaycan yeganə ölkə idi ki, 100 nəfərlik bir nümayəndə heyəti ilə təmsil olunmuşdu. Beynəlxal Sülh Bürosunun və konqresin təşkilat komitəsinin üzvü olan Qadın və İnkişaf Mərkəzi Elmira xanımın təşəbbüsü ilə yaradılmış QHT-lərdən ibarət Sülh və İnkişaf Alyansı onun yüksək təşkilatçılıq bacarığı ilə bu qlobal beynəlxalq forumda və burada keçirilmiş milli seminarda fəal iştirak etmişdir.

Çox keçmədi ki, Azərbaycan xalqı bu işgüzar, dövlətçiliyə fədakarlıqla xidmət göstərən ictimaiyyətçi qadını taleyüklü məsələlərin fonunda daha məsul bir pillədə gördü. Elmira Teymur qızı Süleymanova ölkə başçısının 2 iyul 2002-ci il tarixli qərarı ilə Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (Ombudsman) vəzifəsinə seçildi. Vətənə və xalqa xidmət etməkdən ötrü yeni layihələr, irimiqyaslı fəaliyyət yolları açıldı. İti zəkaya, fitri istedada, bacarığa malik olan Elmira xanım Süleymanovanın təşəbbüsü ilə keçirilən görüşlər və bu görüşlərdə səsləndirilən fikirlər, mühüm hadisələr, xalqın taleyüklü məsələlərilə bağlı nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlara göndərilmiş bəyanatlar belə bir çevik, prinsipial iş qabiliyyətinə malik olan E.Süleymanovanın fəaliyyətini müxtəlif prizmalardan izləməyə, öyrənməyə imkan yaradır.

Bütün məsələlərdə hər şeyin ilki gözəl olduğu kimi, onun çətinlikləri də çox olur. Əsas da odur ki, bu çətinlikləri böyük cəsarətlə, işgüzarlıqla dəf etməyi bacarasan. Bu mənada İnsan hüquqları üzrə ilk Müvəkkil (Ombudsman) kimi fəaliyyətə başlamaq görüləcək işlərin istiqamətini nizamlı şəkildə həyata keçirməkdən ötrü Aparatın daxili quruluşu, iş prinsipi və getdikcə artacaq işlərin həcmini düzgün müəyyən etməkdən ötrü konkret şöbələr, bölmələr yaratmaqla böyük təsisatın işini quraraq hərəkətə gətirmək, nəhayət, bu sahədə 16 illik təcrübəyə malik olmaq Elmira xanımın dövlətçiliyimizə, xalqımıza xidmətidir.

Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (Ombudsman) haqqında Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Qanununda belə bir maddə var: “Yaşı 30-dan aşağı olmayan, ali təhsilli, insan hüquqlarının müdafiəsi sahəsində təcrübəyə və yüksək əxlaqi keyfiyyətlərə malik olan Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı müvəkkil vəzifəsinə seçilə bilər” (maddə 3.). Burda mənim diqqətimi cəlb edən başlıca məsələ məhz “insan hüquqlarının müdafiəsi sahəsində təcrübəyə” fikridir. Yaxın illərin tarixini yaxşı xatırlayan hər bir azərbaycanlının gözü qarşısında ötən əsrin 80-ci illərindən başlamış ictimai çalışmaları, ölkəmizdə, eləcə də dünya qadın hərəkatında, AQİM-nin yaradıcısı və rəhbəri kimi fəaliyyəti onun birbaşa insan hüquqlarının müdafiəsində böyük təcrübəyə malik olduğunu göstərirdi.

Elmira Süleymanova Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqlarının müvəkkili (Ombudusman) kimi fəaliyyət göstərdiyi illərdə özünün əzmkarlığı, cəsarəti, işgüzarlığı, ildən-ilə cilalanan yeni və uğurlu iş metodu ilə çalışmış və bütün hallarda, zəngin təcrübəsi, güclü bazaya malik olması sayəsində daşıdığı vəzifənin öhdəsindən ləyaqətlə, fədakarlıqla gəlmişdir. 2006-cı ildə qəbul edilmiş “Azərbaycan Respublikasında insan hüquqlarının müdafiəsi üzrə Milli Fəaliyyət Planı” insan hüquqlarının təmin edilməsi prosesinin keyfiyyətcə yeni müstəviyə keçməsinə, universal və regional səviyyədə yeni əməkdaşlıq strategiyasının qurulmasına, dövlətlə vətəndaş cəmiyyəti arasında tərəfdaşlıq münasibətlərinin yaradılmasına xidmət etmişdir.

Cəmiyyət üçün böyük məna kəsb edən ümdə bir xüsusiyyət—insan amilinin vacibliyi, insan haqlarının, hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin səmərəliliyini artırmaq sahəsində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 27 dekabr 2011-ci il tarixli Sərəncamından irəli gələn Milli Fəaliyyət Proqramı da bütünlükdə çalışmalarının əsas prinsipi olmuşdur.

Burda onu da xatırladaq ki, E.Süleymanovanın elmi-ictimai fəaliyyətini, həmkarları, görkəmli elm xadimləri, kimya elminin korifeyləri ilə işgüzar münasibətləri, dünyanın 80-dən çox ölkəsində keçirilən konfrans, simpozium, seminarlarda iştirakı, qayğıya, köməyə ehtiyacı olan insanlara, uşaqlara maddi-mənəvi yardımı, təcridxanalarda məhkumlarla, döyüş bölgələrində əsgərlərlə apardığı tərbiyəvi, ruhlandırıcı söhbətlər, onların ehtiyacları, vəziyyətləri ilə yaxından tanışlığı, qadınlarla cəzaçəkmə müəssisəsində olan görüşlərdən və digər tədbirlərdən alınmış fotolar bu mübariz, fədakar lider qadının, daşıdığı vəzifəsinə məsul olan dövlət xadiminin fəaliyyəti ictimai məzmunu, humanizmi, insanpərvərliyi, möhtəşəmliyi haqqında yazılmış “Bir ömürdə yaşanılan üç həyat” “Elmira Süleymanova. Biblioqrafiya”kitabında da geniş əks olunmuşdur.

Elmira Süleymanova özünün təklif və təşəbbüsləri ilə də ölkənin ictimai həyatında misilsiz xidmətlər göstərməsi, eləcə də dünya cəmiyyətində öndə olması, özünün əzmkarlığı, enerjisi, fitri istedadı ilə həmişəyaşarlıq qazanmışdır. Tanrı ondan dövlət və vətəndaş cəmiyyəti maraqlarının daşıyıcısı, məsul vəzifə sahibi olaraq ciddi xarakteri, elmi, mədəni potensialı, eləcə də ictimaiyyətçi qadın, bir xanım kimi, ümdə olan keyfiyyətləri —qayğıkeşliyi, nəcibliyi, səmimiliyi, insansevərliyi əsirgəməyib.

Bu illər ərzində Elmira xanımın özü də gördüyü işlər barədə açıqlamalar verib, təəssüratlarını xalqla bölüşüb. Ölkəmizdə keçirilən ictimai-mədəni əhəmiyyətli tədbirlər, dövlətçilik tariximizin, milli-mənəvi dəyərlərimizin, tolerantlığın, multikulturalizmin inkişafı, görkəmli şəxsiyyətlərin həyat yolu haqqında geniş məqalələrlə mətbuatda çıxışlar edib. Bütün bunlar hər zaman ictimaiyyətin diqqətini cəlb edib. Bu əhatəli tanışlıqdan doğan geniş və zəngin təəssüratlar, araşdırma xarakterli məlumatlar bizdə elmi-ictimai şəxsiyyətə yeni baxışı, fikri doğurmaya bilməzdi.

Azərbaycan Ombudsmanı harada olmasından asılı olmayaraq ölkədə qadın problemlərinin həlli məsələləri, onların inkişafı, həyatımızın bütün sahələrində fəaliyyətini, mövqeyini müzakirə müstəvisinə çıxarmışdır. Azərbaycanda, o cümlədən dünya qadın hərəkatında, beynəlxalq tədbirlərdə milli-bəşəri mövzularda, taleyüklü məsələlərdə fəallıq göstərərək öz proqram və ideyalarının mühüm sənədlərdə əks olunması və təsbit edməsinə nail olmuşdur. O, hər zaman və bütün çıxışlarında dövlətimizin getdikcə qüdrətlənməsində, qadınların öz bacarığı, qabiliyyəti ilə ölkə həyatında böyük mövqe tutmasında və xalqın sosial-iqtisadi, mədəni inkişafında ulu öndər Heydər Əliyevin apardığı məqsədyönlü siyasətin bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən ənənəvi formada və yeni təşəbbüslərlə, uğurla davam etdirildiyinə diqqət yönəldir.

O öz məqalə və çıxışlarında yeri gəldikcə tarixdə Azərbaycan qadınlarının xarakterini ifadə edən keyfiyyətlərindən bəhs edir. Azərbaycan Ombudsmanının genişmiqyaslı fəaliyyəti həmişə beynəlxalq aləmdə də diqqətlə izlənilmiş və bəyənilmişdir. Bu müvəffəqiyyətləri Azərbaycanın uğuru hesab edən E.Süleymanova yazır: “Azərbaycan Ombudsman təsisatı Beynəlxalq və Avropa Ombudsmanlar İnstitutlarının, habelə Asiya Ombudsmanlar Assosiasiyasının üzvüdür və 2006-cı ildə BMT-nin İnsan hüquqları üzrə Ali Komissarlığı nəzdində fəaliyyət göstərən Milli İnsan Hüquqları Təsisatlarının Beynəlxalq Əlaqələndirmə Komitəsi tərəfindən Avropanın doqquz nüfuzlu Ombudsman institutu sırasında “A” statusu ilə akkreditasiya olunmuşdur...” Elmira xanım böyük fəxrlə və sevinclə onu da qeyd edir ki, Azərbaycan yeganə ölkədir ki, ölkə Prezidentinin Sərəncamı ilə 18 iyun tarixi “Milli İnsan Hüquqları günü kimi təsis olunmuş və bununla bağlı Ombudsmanın təşəbbüsü ilə elan edilmiş İnsan hüquqları aylığı çərçivəsində geniş tədbirlər keçirilir. Azərbaycan öz inkişaf templəri, sosial rifahın artması, insan hüquqları sahəsində öndər nüfuzu qazanmaqdadır və BMT Baş Assambleyası yanında İnsan hüquqları Şurasına ən uzun müddətə ilk seçilən dövlətlərdən olmuşdur.

Burda bizə belə bir etirafı açıqlamaq qalır: Elmira Süleymanova Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə ilk müvəkkili (Ombudsman) kimi özünün geniş əhatəli fəaliyyətini həyatda qazandığı böyük təcrübəsi, potensialı, malik olduğu imkanları sayəsində uğurla aparan, ölkə həyatında qadınların, uşaqların hüquqlarının müdafiəsində, ümumən köməyə, qayğıya ehtiyacı olan insanlara hər zaman maddi və mənvi dəstəyini göstərən, Azərbaycan həqiqətlərini qlobal səviyyəyə çıxara bilən dünyagörüşlü ziyalı, maarifpərvər bir vətən övladıdır.

E.Süleymanovanın iş prinsipinə həm də belə bir əlahiddə qayda hakimdir: O, fəaliyyəti çərçivəsində özünün yaratdığı və rəhbəri olduğu, bu və ya digər formada, səlahiyyəti daxilində nəzarət etdiyi bütün sahələrin işini paralel şəkildə, biri digərinə dəstək olmaqla inkişaf etdirməyə nail olur. O, fəaliyyət sahələrinin ana xətti olan insan hüquqlarının müdafiəsini, qadınların vətəndaş cəmiyyətinin yaradılmasında iştirakını təmin etmək, gender bərabərliyi, ahıllara, uşaqlara qayğı göstərmək, ümumən dövlətin siyasətində başlıca amillərdən olan bütün məsələlər, ölkəmizin dünya cəmiyyətindəki yeri, mövqeyi və bu qəbildən fəaliyyəti boyu meydana çıxan proqram və layihələri daim düşüncəsindən keçirir, müntəzəm olaraq maraqlı, həmişə aktual olan mövzularda qələmə aldığı məqalələrlə mətbuatda çıxışlar edir.

Vətənin taleyi və ölkənin gələcəyinin böyüməkdə olan gənc nəslin üzərinə düşdüyünü daim diqqətdə saxlayan Elmira xanım sanki bütün insanları bu reallığı dərk edərək, uşaqlara qayğı və tələbkarlıqla yanaşaraq bu sahədə daim çalışmalı olduqlarını xatırladır, insanları əməli fəaliyyətə səsləyir. Elə narahatlığın, həm də ictimai çalışmaların nəticəsidir ki, bu sahədə görülən işlər, həyata keçirilən layihələr hər kəsin diqqətini cəlb edir.

Müstəqilliyimizin bərpasından sonra ölkənin yaşadığı çətin və mürəkkəb keçid dövrü, bundan bir qədər ötmüş vüsət alan inkişaf mərhələsi, ölkə daxilində aparılan quruculuq və yaradıcılıq işlərinin özü tariximizin şərəfli bir səhifəsidir. Bunların da bütün sahələrin fəaliyyətinə təsiri böyükdür. Bu mənada Elmira xanımın düşüncələrinin axarında yaxın keçmişimizə qayıdaraq, yenidən yaradılan, təşkil olunan sahələrin daşıdığı funksiyalara tarixi bir ekskurs etməsi, özünün icra etdiyi vəzifədə müstəqilliyin verdiyi imkanlardan dövlətçiliyin möhkəmlənməsi, xalqın öz azadlığının, müstəqilliyinin qorunmasında, hüquqlarının müdafiə olunmasında göstərdiyi xidmətin nümunəsi sayılmalıdır.

Elmira xanım söhbətlərimizdə təəssüflə qeyd edirdi ki, yaşadığımız əsr bəşər tarixini milli və dini ədavətin qızışdığı, milli-dini zəmində qarşıdurmaların müharibə həddinə çatdığı, etnik təmizləmə ilə müşahidə olunan yüzillik kimi tarixə düşə bilər. Dünyada bir tərəfdə terror, müharibə, insan hüquqlarının kütləvi şəkildə pozulması ilə nəticələnən hadisələr, digər tərəfdə isə insan hüquq və azadlıqlarının təmin olunması, humanist dəyərləri özündə birləşdirən tolerantlıq, sülh, dözümlülük, multikulturalizm ideyaları özünə yer tutub. Sevindirici haldır ki, Azərbaycan dünyaya öz multikulturalizm siyasətini, özünəməxsus modelini nümunə kimi təqdim edir və bu da örnək kimi qəbul olunur. Yəni multikulturalizmin hökm sürdüyü ölkədə demokratiya özünün ən yüksək inkişaf səviyyəsinə çatır. Dünyada multikulturalizmin artıq qəbul olunmuş Azərbaycan modeli bunun bariz nümunəsidir. Tolerantlıq, sülh, dözümlülük —hər bir ailədə, icmada, cəmiyyətdə, daha geniş götürdükdə dövlətlər arasında xoş münasibət, dostluq, qardaşlıq və əməkdaşlıq deməkdir... Müəllifin bu dəyərli fikirləri bir daha onu göstərir ki, ölkəmizdə tolerantlığın, multikulturalizm ənənələrinin tarixi çox dərindir və dövlətimiz bu sahədə özünün siyasətini uğurla davam etdirir.

Ombudsmanın fəaliyyətində insan hüquqları üzrə keçirilən ictimai dinləmələr də böyük əhəmiyyətə malikdir. İctimai dinləmələr zamanı Ombudsman əsasən sosial obyektlərə, ilk növbədə bütün şəhər və rayonlardakı Heydər Əliyev mərkəzlərinə, mərkəzi rayon xəstəxanalarına, diaqnostika, perinatal mərkəzlərinə, məktəblərə, kitabxanalara, uşaq bağçalarına və körpələr evlərinə gedərək, oradakı şəraitlə və göstərilən xidmət səviyyəsi ilə yaxından tanış olmuş, problem və qayğılarla bağlı onları dinləmiş, bütün bunlardan doğan məsələlərin həllini diqqətdə saxlayaraq onlarla yerindəcə məşğul olmuş və fəaliyyətlərinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı öz tövsiyələrini vermişdir.

Bəllidir ki, dövlət müstəqilliyinin bərpa edilməsinin ilk illərindən başlayaraq Azərbaycanda hüquq sistemində böyük islahatlar aparılması sahəsində mühüm addımlar atılmışdır. Bu məqsədlə görülən işlərin həyata keçirilməsində Ombudsman təsisatının da rolu danılmazdır. Bunların da fonunda insan faktoru, onun şərəf və ləyaqətinin qorunması, müdafiə olunması məsələsi dayanır. Azərbaycan Respublikasınn insan hüquqları üzrə müvəkkili (Ombudsman) Elmira Süleymanova həyatımızın bütün sahələrində insanların iqtisadi, sosial, mədəni hüquqlarının müdafiəsində, qaçqın və məcburi köçkünlərin, məhkumların, hərbi qulluqçuların, əlillərin, ahılların, uşaqların...bu və ya digər səbəblərdən, həm də hər birinin öz xüsusiyyətlərindən doğan məsələlərdə hüquqlarının müdafiəsi istiqamətində ciddi, geniş əhatəli fəaliyyətilə xalqın böyük etimadını doğrultmuşdur.

E.Süleymanova Azərbaycan həqiqətlərini iştirak etdiyi beynəlxalq təşkilatların simpoziumlarında, konfrans və başqa bu kimi tədbirlərdə etdiyi məruzə və çıxışlarında təsirli formada, faktların dili ilə dünya ictimaiyyətinə çatdırıb. Xalqımızın başına açılan oyunları, torpaqlarımızın 20 faizinin işğal altında olmasını, soydaşlarımızın didərginlik, qaçqınlıq dərdlərini yüksək tribunalardan səsləndirib. Bu çıxışlar, çağırışlar həmişə həyəcanla böyük coşqularla, alqışlarla qarşılanıb. Elmira Süleymanova məhz özünün fəallığı, işgüzarlığı ilə nüfuzlu təşkilatların, beynəlxalq ekspertlərin, ombudsmanların yüksək etimadını, inamını qazanıb. Bütün bunlar haqqında olduqca yüksək fikirlər formalaşdırıb. Müxtəlif münasibətlərlə ünvanına gələn məktublar, təbriklər, açıqlamalarda onun şəxsiyyətinə, xarakterinə və bunların da fonunda əməyinə verilən dəyərlərlə tanışlıq zamanı bunun canlı şahidi oldum.

Professor Elmira Süleymanova kimya sahəsində apardığı araşdırmaları, tədqiqatları sayəsində 260-dan çox elmi əsərin, 40-dan çox ixtiranın müəllifidir. Ağır və məsuliyyətli vəzifəyə çiyin verən, daim elmi fəaliyyətlə məşğul olan işgüzar xanım, istedadlı alim neft kimyası, üzvi kimya və incə üzvi sintez üzrə 45-dən artıq beynəlxalq konfransda, o cümlədən müxtəlif ölkələrdə keçirilmiş 7 neft kimyası və 5 aroma-simpoziumda elmi məruzələrlə çıxış etmişdir. E.Süleymanova 4 elmlər doktoru, 16 elmlər namizədi yetişdirmişdir.

Kimya elminin inkişafında, yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanmasındakı nailiyyətlərinə görə alim 1979-cu ildə SSRİ-nin “Fəxri kimyaçısı”, ətriyyat, qida, lak-boya sənayesində tətbiq olunmuş ixtiralarına görə”SSRİ ixtiraçısı” fəxri adlarına layiq görülmüşdür. 1997-ci ildə isə Azərbaycanda kimya elminin tərəqqisi və dünya səviyyəsində inteqrasiyası sahəsində xidmətlərinə görə akademik Y.H.Məmmədəliyev adına mükafata layiq görülmüş və medalla təltif olunmuşdur. Bunlar qeyd olunduğu kimi, professor Elmira Süleymanovanın elmdə qazandığı nailiyyətlərdir. O, sənətində olduğu kimi, ictimai fəaliyyətində də ölkənin və xalqın həyatında səmərəli fəaliyyəti ilə hər zaman fərqləndiyinə görə xeyli mükafatlara layiq görülmüşdür.

Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə ilk müvəkkili (Ombudsman) kimi xarici ölkələrdə apardığı genişmiqyaslı fəaliyyəti də ona çoxlu sayda mükafatlar qazandırıb. Bu mükafatların sırası o qədər zəngindir ki, onların hər biri haqqında ayrıca danışmağa ehtiyac duymuruq. Lakin onların sırasında bir neçəsinin üzərində dayanmağı vacib sanırıq. Çünki bu mükafatların qazanılmasına səbəb, beynəlxalq əhəmiyyətli, milli-bəşəri mahiyyət kəsb edən konfrans, simpozium, “dəyirmi masa”larda etdiyi məruzə və çıxışları, təklifləri həssaslıqla və böyük maraqla qarşılandığından bunlar təmsilçimizin simasında bir növ ölkəmizə, xalqımıza verilən mükafatdır. Azərbaycan Ombudsmanı insan hüquqlarının qorunması və həyata keçirilməsi sahəsində səmərəli fəaliyyətinə, insanlıq harmoniyasının yaradılmasında xidmətlərinə görə ABŞ-ın Mədəni Konvensiya qurumu tərəfindən Beynəlxalq Sülh Mükafatına (2003), dinlərarası əməkdaşlığa, beynəlxalq mənəvi dəyərlərə, BMT-nin gücləndirilməsinə, sülh mədəniyyətinin yaradılmasına yardımçı olan şəxslərdən biri olaraq Dinlərarası Sülh Federasiyası tərəfindən “Sülh Məramlı səfir” (2005) fəxri adına layiq görülmüşdür. 2008-ci ildə E.Süleymanova Polşa Respublikasının prezidenti tərəfindən insan hüquqlarının müdafiəsi sahəsində nailiyyətlərinə, Polşa və Azərbaycan arasında dostluq münasibətləri və əlaqələrinin yaranmasında, beynəlxalq əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsində xidmətlərinə görə Böyük Qızıl Xaç Ordeninin “Zabit” dərəcəsi ilə təltif olunmuşdur. “Dünyanın Sülh Səfiri” (2010), “Beynəlxalq Səfir” (2011)... bütün bunlar sülhsevər ölkəmizin haqq işinə, insan hüquqlarının qorunmasına verilən dəyər kimi qiymətləndirilməlidir. Onu da xatırladaq ki, E.Süleymanovanın adının İngiltərədə hazırlanmış “Kim kimdir” kitabına düşməsi, haqqında verilən məlumat da şəxsiyyətinə, gördüyü işlərin sanbalına və miqyasına verilən yüksək dəyərdir.

Ötən il də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasında İnsan hüquqlarının qorunması sahəsində səmərəli fəaliyyətinə və ölkənin ictimai-siyasi həyatında fəal iştirakına görə Elmira Teymur qızı Süleymanovanın “Şərəf” ordeni ilə təltif olunması və 80 illik yubileyi münasibətilə ona gələn təbriklər qəlbimdə xoş duyğular yaratdı. Mənalı, dəyərli bir ömür yaşayan görkəmli şəxsiyyətin, Azərbaycan Ombudsmanı, professor Elmira Süleymanovanın genişmiqyaslı fəaliyyətinə, vətənə və xalqına bəslədiyi sonsuz məhəbbətinə, insani duyğularla süslənmiş bütün keyfiyyətlərinə verilən dəyərlərin müəllifləri görkəmli alimlər, elm və ictimai xadimlər, dövlət rəsmiləri, xarici ombudsmanlar və ekspertlər, ictimaiyyət nümayəndələri idi.

Heç bir tərəddüd etmədən, inamla deyə bilərik ki, E.Süleymanova azad, suveren dövlətimizin, Azərbaycanın milli varlığının, kimliyinin mənalı, duyğulu ifadəsi olan üçrəngli bayrağına, dilinə, dininə, himninə, coğrafi ərazisini bütövlükdə əks etdirən xəritəsinə... bütün ictimai şüuru ilə bağlı olduğundan, könlünün vətən sevgisini, istəyini sübh şəfəqlərinin işığı, nuru təki insanlara bəxş etməyə çalışmışdır. Bu gün də o, Azərbaycan Ombudsmanı olaraq fəaliyyətini uğurla davam etdirir. Düşünürəm ki, öz bacarıq və səyləri, işgüzarlığı sayəsində dövlətçiliyimizin möhkəmlənməsi, xalqın sağlam, firavan yaşaması, milli maraqların birliyi yolunda apardıqları ideoloji mübarizələri, xeyirxah əməlləri ilə hər zaman yaddaşımızda közərənlər əvəzsiz insanlardı. Professor Elmira Süleymanova məhz belə insanların sırasındadır.

Bütün bunlar məndə kifayət qədər belə bir əminlik yaratdı ki, qəhrəmanımın bütün ictimai şüuru ilə daşıdığı vəzifənin, üzərinə düşən işlərin öhdəsindən bacarıqla gəlməsi, ətrafına qarşı diqqəti, həssaslığı, insanlarla mədəni, etik davranışı, səbrli, təmkinli olması onun şəxsiyyətinə ləyaqət verən keyfiyyətləri sırasındadır. Bu dediklərimiz yaxından və uzaqdan aydın görünən Azərbaycan Ombudsmanının qəlbən, fikrən azərbaycançılıq məfkurəsinə bağlı olduğunun ən parlaq nümunəsi, ifadəsidir. Böyük ömrün yollarında yaşadığı həyatın mənasını da bax bunlar təşkil edib.

Bunlar həm də onu söyləməyə əsas verir ki, Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə ilk müvəkkili (Ombudsman), kimya elmləri doktoru, professor, neft-kimya və incə üzvi sintez sahəsində tanınmış alim və ictimai xadim, “Şöhrət” və “Şərəf” ordenli Elmira Teymur qızı Süleymanovanın yaşadığı böyük ömür yolu gəncliyimizə örnəkdir. İnanırıq ki, yeni nəsil hələ uzun illər onun irsindən, təcrübəsindən faydalanacaqdır.

Şəfəq NASİR,
“Respublika”.

Respublika.- 2018.- 22 iyul.- S. 3.